Työehdot-osasto/Koskinen

18.11.2019

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 19.11.2019

**HE 61/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen annetun lain muuttamisesta**

Ehdotus muutoksenhakua koskevan sääntelyn muuttamiseksi siten, että muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa

Lähtökohtaisesti ja periaatteessa lausumme, että muutoksenhakuoikeuden rajoittaminen tai valitusluvan vaatiminen ainakaan kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain nojalla tehdyistä päätöksistä ei ole tarkoituksenmukaista. Näihin päätöksiin sovelletaan kuntalain muutoksenhakujärjestelmää, mm. virkasuhteeseen ottamista ja virkasuhteen päättämistä koskevissa asioissa. Ehdotettu muutos rajoittaisi valitusmahdollisuuksia näissä palvelussuhdeasioissa, mitä ei voi pitää viime kädessä kunnallisten viranhaltijoiden oikeusturvan kannalta kannatettavana ratkaisuna.

Toisaalta on ymmärrettävää, että lainsäätäjä haluaa saattaa kunnalliset viranhaltijat valitusoikeuden laajuuden suhteen samaan asemaan kuin valtion virkamiehet, joihin sovelletaan valtion virkamieslain nojalla lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Valtion virkamiesten palvelussuhderiidoissa Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittaminen edellyttää nykyään valituslupaa. Uudistuksen eräs tavoite onkin ilmeisesti yhtenäistää eri sektoreiden muutoksenhakujärjestelmiä, mutta jo käytössä olevien valituslupakäytäntöjen kokemusten mukaan valittavat tahot kokevat valituslupajärjestelmän rajoittavan liiallisesti valitusoikeutta.

Luonnoksessa esitetään muutoksen perusteluna myös sitä, että valituslupajärjestelmä nopeuttaisi lainvoimaisen päätöksen saamista. Oikeudenkäyntien keston lyhentäminen on sinänsä kannatettavaa, mikäli näin todella tapahtuisi. Tämä saattaa kuitenkin tapahtua koko oikeusjärjestelmän kantavan periaatteen eli oikeusturvan kustannuksella. Myös kuntalain tarkoittamilla hallintoalamaisilla on perusoikeussuojajärjestelmän suojaama oikeus saada oikeutta eri oikeusasteissa.

Valitusluvan määristä lausumme, että esityksessä on todettu suuntaa-antavasti lukumääräinen arvio kunnallisasioissa tulevaisuudessa mahdollisesti myönnettävistä valitusluvista. Valituslupa myönnettäisiin arvion mukaan vuosittain noin 22 asiassa ja ei myönnettäisi noin 120 asiassa korkeimman hallinto-oikeuden osalta. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on vuosina 2014 – 2018 saapunut keskimäärin vain 142 kunnallisasiaa, joten uudistuksen käytännön vaikutus on kovin vähäinen. Julkilausuttuna periaatteena (s. 13) uudistuksessa on myös suoranainen

kustannusten säästämistarve viranomaisorganisaatiossa, mikä peruste ei voi olla oikeusjärjestelmän kehittämisen keskeisiä lähtökohtia. Vuosittaisen säästön määräksi on arvioitu noin 500.000 euroa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa koskevan laajempivaikutuksellisen esityksen osalta. Tämän uudistuksen osalta varsinaista säästösummaa ei ole edes lähdetty arvioimaan kuin ainoastaan, että uudistuksella olisi jonkin verran taloudellista vaikutusta korkeimman hallinto-oikeuden osalta. Uudistuksen perimmäisenä syynä onkin jatkaa muissa oikeusinstansseissa ja -asteissa jo toteutettua käsittelyn tehostamiskehitystä. Vaikutusten arviointia koskevien ohjeiden mukaan tulisi tämänkin uudistuksen osalta lausua ulos konkreettinen rahamääräinen arvio esityksen taloudellisen säästön määrästä, jotta muutoksen vaikuttavuutta voidaan luotettavasti arvioida suhteessa hallintoalamaisten oikeusturvan ilmeiseen heikkenemiseen.

Jatkovalitusoikeus

Kuntalaissa ei ole tällä hetkellä erikseen säädetty jatkovalitusoikeutta koskevasta kunnan viranomaisen toimivallasta. Kunnan viranomaisen jatkovalitusoikeus on perustunut oikeuskäytäntöön. Jos kunnan viranomaisen päätös on kumottu, jatkovalitusoikeuden on vakiintuneesti katsottu koskevan kuntaa. Kunnan puhevallan käyttäminen kuuluu pääsääntöisesti kunnanhallitukselle. Kuntalain 39§:n mukaan kunnan puhevallan käyttämisestä päättää kunnanhallitus tai hallintosäännössä määrätty viranomainen. Nykyinen laki asettaa kunnan valitusoikeuden käyttämisen hallinto-oikeuden päätöksistä kuitenkin jossain määrin epäselväksi. Ehdotuksen mukaan kunnan valitusoikeuteen hallinto-oikeuden päätöksestä sovellettaisiin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Tätä muutosta voitaneen pitää tarkoituksenmukaisena.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot päälakimies Timo Koskinen
timo.koskinen@sak.fi
puh. 040 731 2387